

สรุปผลการฝึกอบรม
“ ถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานด้านการจัดการคุณภาพน้ำ ”
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

เรื่อง
“ คุยงาน เล่าประสบการณ์ By พี่สมชาย ”

เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๖
ณ ห้องประชุม ๒๐๓ ชั้น ๒
และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทางแอปพลิเคชันซูม (Zoom Application)

สรุปผลการฝึกอบรม
“ถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานด้านการจัดการคุณภาพน้ำ”
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖
เรื่อง “ คุยงาน เล่าประสบการณ์ By พี่สมชาย ”

๑. กำหนดการและสถานที่จัดการฝึกอบรมฯ

การฝึกอบรมฯ กำหนดจัดขึ้นเมื่อวันพุธที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๖ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๒๐๓ ชั้น ๒ และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทางแอปพลิเคชันซูม (Zoom Application)

๒. ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมฯ

การฝึกอบรมฯ มีผู้สนใจเข้าร่วม จำนวน ๑๒๘ คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของกองจัดการคุณภาพน้ำ ผู้สนใจจาก กอง/ศูนย์ และเจ้าหน้าที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑ - ๑๖

๓. วิทยากร

นายสมชาย ทรงประกอบ ข้าราชการบำนาญ

๔. สรุปผลการฝึกอบรม

วิทยากร โดยนายสมชาย ทรงประกอบ อดีตรองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ถ่ายทอดประสบการณ์การทำงาน ความเป็นมาของ คพ. ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และมีสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ เพื่อดูแลรักษาและกำหนดนโยบายด้านการสิ่งแวดล้อม ต่อมาได้ย้ายสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมาสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน และในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐบาลได้ปรับปรุงกฎหมายสิ่งแวดล้อมใหม่ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อขยายขอบเขตงานด้านสิ่งแวดล้อมให้กว้างขวางขึ้นทั้งในระดับ ท้องถิ่น ระดับประเทศ และการประสานงานกับต่างประเทศ ทำให้เกิดหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม ๓ หน่วยงาน ได้แก่ สผ. สส. และ คพ. ต่อมาในปี ๒๕๔๕ มีการปฏิรูประบบราชการ คพ. ถูกโอนมาสังกัดภายใต้กระทรวงกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปี พ.ศ. ๒๕๖๕ มีการปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการโดยตัดโอน สคพ. ๑ - ๑๖ จาก สป.ทส. ตลอดจนภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบของ สคพ. ๑ - ๑๖ มารวมกับ คพ.

นายสมชายกล่าวถึงเรื่องราวความเป็นมาในการออกประกาศด้านน้ำต่างๆ ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้แก่ ๑) การกำหนดเขตควบคุมมลพิษที่ออกประกาศโดยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยกำหนดให้พื้นที่พิพาท ภูเก็ต หาดใหญ่ สงขลา และพีพี เป็นเขตควบคุมมลพิษ ๒) การกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยแบ่งคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งออกเป็น ๗ ประเภท และกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ซึ่งแบ่งคุณภาพน้ำผิวดินออกเป็น ๕ ประเภท และได้กำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำหลายแห่ง เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำบางปะกง รวมทั้งได้กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดประเภทต่างๆ เช่น อาคารบางประเภทและบางขนาด โรงงานอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรม และฟาร์มสุกร เป็นต้น

ในส่วน...

ในส่วนต่อมาได้กล่าวถึงภาพลักษณ์ของ คพ. ที่สังคมหรือบุคคลภายนอกคาดหวัง จุดแข็งจุดอ่อนของ คพ. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานต่างๆ การให้ความสำคัญของประชาชนต่อปัญหามลพิษเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานด้านสิ่งแวดล้อม แนวทางการแก้ไขปัญหา และการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานด้านการจัดการคุณภาพน้ำให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ช่วงท้ายของกิจกรรม นายสมชายได้ฝากข้อคิด/คติหรือแนวคิดในการทำงานให้กับเจ้าหน้าที่ กจน. และเจ้าหน้าที่ สคพ. ๑ - ๑๖ โดยกล่าวถึงธรรมะสำหรับผู้ปฏิบัติงาน คือ “ อิทธิบาท ๔ ” ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา และหลักธรรมที่สำคัญ คือ พรหมวิหาร ๔ โดยสามารถนำมาประยุกต์ใช้สำหรับผู้นำ และหัวหน้างานได้ และท้ายสุดนายสมชายฝากเรื่องการปรับสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัวตามแนวคิด Work - life Balance โดย “ การทำงานและการใช้ชีวิตไม่จำเป็นต้องเท่ากันเสมอไป ” หากจุดที่ “ พอดี ” สำหรับตัวเองให้เจอ และจงทำงานเมื่ออยู่ในเวลางานและให้เวลากับตัวเองให้เต็มที่เมื่อหมดเวลางาน ” สรุปได้ดังนี้

๑. ประวัติกรมควบคุมมลพิษ

๑.๑ ปี พ.ศ. ๒๕๑๘

รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๘ และให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติขึ้น คือ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และมีสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ เพื่อดูแลรักษาและกำหนดนโยบายด้านการสิ่งแวดล้อม ในระยะแรก สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อยู่ภายใต้สำนักนายกรัฐมนตรี

๑.๒ พ.ศ. ๒๕๒๑ - ๒๕๒๒

ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ๒ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ และ ๒๕๒๒ และสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ย้ายมาสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน

๑.๓ พ.ศ. ๒๕๓๕

รัฐบาลได้ปรับปรุงกฎหมายสิ่งแวดล้อมใหม่ โดยตราเป็น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อขยายขอบเขตงานด้านสิ่งแวดล้อมให้กว้างขวางขึ้นทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และการประสานงานกับต่างประเทศ และมีผลให้เกิดหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมขึ้น ๓ หน่วยงาน คือ

(๑) สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (สผ.)

(๒) กรมควบคุมมลพิษ (คพ.)

(๓) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (สส.)

ทำหน้าที่แทนสำนักงาน คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อให้สามารถผลักดันนโยบายและมาตรการที่กำหนดไว้ให้มีผลเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น รวมทั้งตอบสนองนโยบายของรัฐบาลในเรื่องการกระจายอำนาจ การบริหารและงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมไปสู่ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปรับเปลี่ยนชื่อ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน เป็น กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

๑.๔ พ.ศ. ๒๕๔๕

จากนโยบายปฏิรูประบบราชการ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และพระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ขึ้นบังคับใช้

จึงมีการก่อตั้งกระทรวงใหม่ ชื่อ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมควบคุมมลพิษจึงโอน มาสังกัดกระทรวงกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๕

๑.๕ พ.ศ. ๒๕๖๕

ได้มีการปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการโดยตัดโอนสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑ - ๑๖ จากสำนักงาน ปลัดกระทรวง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบของ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑ - ๑๖ มาเป็นของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑ - ๑๖ กรมควบคุมมลพิษ

๒. โครงสร้างการแบ่งงานและอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ

๒.๑ โครงสร้าง หน้าที่และอำนาจของกรมควบคุมมลพิษ

๒.๑.๑ เสนอความเห็นเพื่อจัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ด้านการควบคุมมลพิษ

๒.๑.๒ เสนอแนะการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด

๒.๑.๓ จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการมลพิษ และมาตรการในการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาอันเนื่องมาจากภาวะมลพิษ

๒.๑.๔ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล เฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม และจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษ

๒.๑.๕ พัฒนานองค์ความรู้ เทคโนโลยี กฎหมาย และทดสอบตัวอย่างสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการกากของเสีย สารอันตราย คุณภาพน้ำ อากาศ ระดับเสียง และความสั่นสะเทือน

๒.๑.๖ ประสานเพื่อให้มีการดำเนินการฟื้นฟู ระวังเหตุที่อาจเป็นอันตรายจากมลพิษในพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนมลพิษ

๒.๑.๗ ให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการจัดการมลพิษ รวมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และให้บริการข้อมูลสารสนเทศด้านการจัดการมลพิษ

๒.๑.๘ ประสานความร่วมมือกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศในด้านการจัดการมลพิษ

๒.๑.๙ ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ด้านมลพิษ

๒.๑.๑๐ ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติด้านการควบคุมมลพิษ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑๑ ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกรม หรือตามที่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๒.๒ พันธกิจกรมควบคุมมลพิษ

๒.๒.๑ พัฒนากฎหมาย มาตรฐาน เครื่องมือ และกลไกในการจัดการมลพิษที่เหมาะสมกับเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

๒.๒.๒ กำกับ ดูแล บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการควบคุมมลพิษ

๒.๒.๓ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน เฝ้าระวัง แจ้งเตือน และรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศ

๒.๒.๔ สื่อสารสร้างการรับรู้ สร้างภาคีเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการมลพิษ

๒.๒.๕ เพิ่มศักยภาพบุคลากร เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมในการจัดการมลพิษประสานความร่วมมือ และขับเคลื่อนการจัดการมลพิษกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและระหว่างประเทศ

๒.๓ โครงสร้างกรมควบคุมมลพิษ ดังแสดงในรูปที่ ๑

รูปที่ ๑ โครงสร้างของกรมควบคุมมลพิษ

๒.๔ หน้าที่ของกองจัดการคุณภาพน้ำ

๒.๔.๑ เสนอความเห็นเพื่อจัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษทางน้ำ

๒.๔.๒ จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการมลพิษ ประสานการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อลดและขจัดมลพิษด้านมลพิษทางน้ำ

๒.๔.๓ ประสานการปฏิบัติการเพื่อให้เกิดการแก้ไขหรือฟื้นฟูแหล่งน้ำที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษทางน้ำ และประเมินความเสียหายต่อคุณภาพน้ำ

๒.๔.๔ เสนอแนะ มาตรฐาน มาตรการ หลักเกณฑ์และวิธีการควบคุมมลพิษทางน้ำ

๒.๔.๕ ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพน้ำ และจัดทำรายงานสถานการณ์ด้านมลพิษทางน้ำ

๒.๔.๖ พัฒนาระบบ รูปแบบ หลักเกณฑ์ปฏิบัติ และวิธีการที่เหมาะสมในการลดมลพิษทางน้ำ

๒.๔.๗ เสนอแนะ ร่วมมือ และดำเนินมาตรการระหว่างประเทศด้านการจัดการคุณภาพน้ำ

๒.๔.๘ ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่อธิบดีมอบหมาย

๒.๕ หน้าที่ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑ - ๑๖

๒.๕.๑ จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการมลพิษในระดับพื้นที่

๒.๕.๒ เสนอแนะการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด ในระดับพื้นที่

๒.๕.๓ ติดตาม ตรวจสอบ เฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม และจัดทำรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่

๒.๕.๔ ตรวจสอบ...

๒.๕.๔ ตรวจวัดและทดสอบตัวอย่างสิ่งแวดล้อมเพื่อบ่งชี้คุณภาพสิ่งแวดล้อม และการอ้างอิงตามมาตรฐาน

๒.๕.๕ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ คำแนะนำ และติดตามประเมินผลการจัดการด้านมลพิษในระดับพื้นที่

๒.๕.๖ ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

๒.๕.๗ ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ ด้านมลพิษ และสนับสนุนการปฏิบัติการเหตุฉุกเฉินด้านมลพิษในพื้นที่

๒.๕.๘ ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่อธิบดีมอบหมาย

๓. ประกาศต่างๆ ด้านน้ำ (ที่มีการพูดถึงในการ KM) ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

๓.๑ การกำหนดเขตควบคุมมลพิษ

โดยประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ฉบับที่ ๑ ๒ ๔ ๕ และ ๖ กำหนดเขตควบคุมมลพิษในพื้นที่พหุวิทยา ภูเขา หาดใหญ่ สงขลา และพีพี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปัญหามลพิษและมีแนวโน้มที่จจะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจะประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ

๓.๒ การกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำทะเล โดยประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๗ ฉบับที่ ๗ ได้แบ่งคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งออกเป็น ๗ ประเภท คือ

๓.๒.๑ คุณภาพน้ำทะเลเพื่อการสงวนรักษาธรรมชาติ

๓.๒.๒ คุณภาพน้ำทะเลเพื่อการอนุรักษ์แหล่งปะการัง

๓.๒.๓ คุณภาพน้ำทะเลเพื่อการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติอื่นๆ นอกจากแหล่งปะการัง

๓.๒.๔ คุณภาพน้ำทะเลเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

๓.๒.๕ คุณภาพน้ำทะเลเพื่อการว่ายน้ำ

๓.๒.๖ คุณภาพน้ำทะเลเพื่อการกีฬาทางน้ำอย่างอื่นนอกจากการว่ายน้ำ

๓.๒.๗ คุณภาพน้ำทะเลบริเวณแหล่งอุตสาหกรรม

๓.๓ การกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน โดยประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๗ ฉบับที่ ๘ (ฉบับเดิม พ.ศ. ๒๕๓๔) ได้แบ่งคุณภาพน้ำผิวดินออกเป็น ๕ ประเภท คือ

๓.๓.๑ แหล่งน้ำประเภทที่ ๑ ได้แก่ แหล่งน้ำที่คุณภาพน้ำมีสภาพตามธรรมชาติ โดยปราศจากน้ำทิ้งจากกิจกรรมทุกประเภทและสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ

(๑) การอุปโภคและบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติก่อน

(๒) การขยายพันธุ์ตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตระดับพื้นฐาน

(๓) การอนุรักษ์ระบบนิเวศน์ของแหล่งน้ำ

๓.๓.๒ แหล่งน้ำประเภทที่ ๒ ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ

(๑) การอุปโภคและบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติก่อน และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน

(๒) การอนุรักษ์สัตว์น้ำ

(๓) การประมง...

(๓) การประมง

(๔) การว่ายน้ำและกีฬาทางน้ำ

๓.๓.๓ แหล่งน้ำประเภทที่ ๓ ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทั้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ

(๑) การอุปโภคและบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน

(๒) การเกษตร

๓.๓.๔ แหล่งน้ำประเภทที่ ๔ ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทั้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ

(๑) การอุปโภคและบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำเป็นพิเศษก่อน

(๒) การอุตสาหกรรม

๓.๓.๕ แหล่งน้ำประเภทที่ ๕ ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทั้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการคมนาคม

๓.๔ การกำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำ โดยประกาศกรมควบคุมมลพิษ (๒๕๓๗) ได้กำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำ ดังนี้

๓.๔.๑ กำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา ออกเป็น ๓ ช่วง คือ

(๑) แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ ๑ (เริ่มต้นจากองค์พระสมุทรเจดีย์ ถึง ศาลากลางนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี) เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ ๔

(๒) แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ ๒ (ศาลากลางนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ถึง ป้อมเพชร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา) เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ ๓

(๓) แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ ๓ (ป้อมเพชร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถึง อำเภอมือง จังหวัดนครสวรรค์) เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ ๒

๓.๔.๒ กำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำท่าจีน ออกเป็น ๓ ช่วง คือ

(๑) แม่น้ำท่าจีนช่วงที่ ๑ (ปากแม่น้ำ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร ถึง ที่ว่าการ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม) เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ ๔

(๒) แม่น้ำท่าจีนช่วงที่ ๒ (ที่ว่าการ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ถึง ประตูระบายน้ำโพธิ์พระยา อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี) เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ ๓

(๓) แม่น้ำท่าจีนช่วงที่ ๓ (ประตูระบายน้ำโพธิ์พระยา อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ถึง บ้านปากคลองท่ามะขามเต่า อำเภอดำรงวิทยารัษฏี จังหวัดชัยนาท) เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ ๒

๓.๔.๓ กำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำแม่กลอง เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ ๓

๓.๔.๔ กำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำบางปะกง เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ ๓

๓.๕ การกำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำที่ต่างๆ คือ

๓.๕.๑ ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (๒๕๓๗) ได้กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทั้งจากอาคารบางประเภทและบางขนาด โดยแบ่งประเภทอาคารเป็น ๕ ประเภท คือ

(๑) อาคารประเภท ก.

(๒) อาคารประเภท ข.

(๓) อาคารประเภท ค.

(๔) อาคาร...

(๔) อาคารประเภท ง.

(๕) อาคารประเภท จ.

๓.๕.๒ ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ ๓ (๒๕๓๙) ได้กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากจากแหล่งกำเนิดประเภทโรงงานอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรม

๓.๕.๓ ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทการเลี้ยงสุกร

๔. ภาพลักษณ์ของ คพ. ในปัจจุบันเป็นอย่างไร

ภาพลักษณ์ของ คพ. ในปัจจุบันประกอบด้วยบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการขับเคลื่อนงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ควรเพิ่มศักยภาพให้กับคนรุ่นใหม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานในองค์กร สร้างความน่าเชื่อถือให้กับประชาชนหรือบุคคลภายนอก สร้างผลงานที่จะให้ประชาชนรับรู้และเป็นการขับเคลื่อนงานด้านการจัดการคุณภาพน้ำเพื่อให้เป็นประเด็นที่สังคมให้ความสนใจ เกิด Impact ในการแก้ไขปัญหา เช่น การสร้างช่องทางความร่วมมือในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องผ่านคณะกรรมการระดับประเทศ การจัดทำฐานข้อมูลแหล่งกำเนิดน้ำเสียให้มีความครบถ้วน การจัดทำมาตรฐาน มาตรการ และหลักเกณฑ์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้หน่วยงานสามารถนำไปบังคับใช้หรือใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงต่อไปได้

๕. จุดแข็งของ คพ.

๕.๑ บังคับใช้อำนาจตามกฎหมายภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

๕.๒ มีหน่วยงานส่วนภูมิภาค คือ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑ - ๑๖ มีหน้าที่และอำนาจดังนี้

(๑) จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการมลพิษในระดับพื้นที่

(๒) เสนอแนะการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดในระดับพื้นที่

(๓) ติดตาม ตรวจสอบ เฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม และจัดทำรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่

(๔) ตรวจวัดและทดสอบตัวอย่างสิ่งแวดล้อมเพื่อบ่งชี้คุณภาพสิ่งแวดล้อม และการอ้างอิงตามมาตรฐาน

(๕) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ คำแนะนำ และติดตามประเมินผลการจัดการมลพิษในระดับพื้นที่

(๖) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

(๗) ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ ด้านมลพิษ และสนับสนุนการปฏิบัติการเหตุฉุกเฉินด้านมลพิษในพื้นที่

(๘) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่อธิบดีมอบหมาย

๕.๓ มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสามารถขับเคลื่อนงานตามภารกิจขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้เป็นคนเก่งและคนดี โดยเพิ่มพูนสมรรถนะของบุคลากรทั้งสมรรถนะหลัก (รวมถึงด้านการบริหารจัดการ) และสมรรถนะเฉพาะด้านเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติงานตามความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้สูงขึ้น ทักษะการทำงาน ความสามัคคี ความรับผิดชอบต่อองค์กร และการทำงานเป็นทีม และเพื่อเป็นการวางรากฐานบุคลากรให้สามารถเป็นผู้นำในรุ่นต่อไปขององค์กร ทั้งในระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง

๖. จุดอ่อน...

๖. จุดอ่อนของ คพ.

๖.๑ ต้องใช้อำนาจร่วมกับกฎหมายของหน่วยงานอื่น โดยการสนับสนุน ช่วยเหลือแหล่งกำเนิดมลพิษในการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมและการประสานงานเพื่อบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

๖.๒ ได้รับงบประมาณน้อยเมื่อเทียบกับหน่วยงานอื่น

๗. โอกาสในการพิสูจน์การทำงานของ คพ.

๗.๑ ปัจจุบันประชาชนให้ความสนใจด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น มีกระแสการตื่นตัวของประชาชนด้านการลดของเสียและมลพิษ โดยเฉพาะการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๗.๒ มีสื่อโซเชียลในการเผยแพร่และรับรู้ข่าวสาร เช่น Data center การใช้ Application ต่างๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารจัดการข้อมูลและการสร้างช่องทางและโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกขึ้น

๘. อุปสรรค

๘.๑ ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะหน่วยงานในระดับท้องถิ่น

๘.๒ ผู้บริหารระดับท้องถิ่นยังให้ความสำคัญน้อยในการแก้ไขปัญหา หน่วยงานบางแห่งไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเป็นเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ และไม่ได้ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษอย่างเบ็ดเสร็จและส่งเรื่องกลับมาที่ส่วนกลาง

๙. คนภายนอกมอง คพ. อย่างไร

มุมมองจากบุคคลภายนอกที่มีต่อ คพ. มองว่า คพ. เป็นหน่วยงานราชการแรกที่บุคคลภายนอกคาดหวังว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลพิษ ทั้งด้านน้ำ อากาศ และขยะได้ เป็นองค์กรที่รักษาความเชื่อมั่นด้านความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ไม่รับผลประโยชน์ รวมทั้งมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๑๐. ความคาดหวังของประชาชนและแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษ

ปัจจุบันประชาชนให้ความสำคัญกับปัญหาด้านอากาศและขยะมูลฝอยมากกว่าปัญหาด้านคุณภาพน้ำ เนื่องจากเป็นเรื่องใกล้ตัวมากกว่า โดย

๑๐.๑ ด้านอากาศ เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกในการดำรงชีวิต ปัจจุบันประชาชนให้ความสำคัญกับปัญหาด้านอากาศและขยะมูลฝอยมากกว่าปัญหาด้านคุณภาพน้ำ เนื่องจากเป็นเรื่องใกล้ตัวมากกว่า โดยพบว่าจะมีปัญหาของฝุ่น PM2.5 ที่เกิดจากการเผาไหม้ทั้งจากยานพาหนะ การเผาวัสดุการเกษตร ไฟป่า และกระบวนการอุตสาหกรรม โดยจะมีการรายงานดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index : AQI) ซึ่งเป็นการรายงานข้อมูลคุณภาพอากาศในรูปแบบที่ง่ายต่อความเข้าใจของประชาชนทั่วไป เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนได้รับทราบถึงสถานการณ์มลพิษทางอากาศในแต่ละพื้นที่ว่าอยู่ในระดับใด มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยหรือไม่ ผ่านแอปพลิเคชัน AIR4THAI

๑๐.๒ ด้านขยะมูลฝอย/ของเสีย ประชาชนให้ความสำคัญเนื่องจากไม่อยากเอาไว้กับตัวเอง ทำให้ได้รับความร่วมมือกันแก้ไขปัญหาหาง่ายกว่างานด้านน้ำ โดยการแก้ไขปัญหาตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง มีส่วนร่วมในการลดปริมาณการผลิตขยะมูลฝอย มีการคัดแยกขยะมูลฝอยและมีการทิ้งขยะมูลฝอยอย่างถูกต้อง ตระหนักในการนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่

๑๐.๓ ด้านน้ำเสีย เป็นสิ่งที่ออกจากบ้านตัวเองจึงยังมองไม่เห็นปัญหา โดยมีการระบายน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดสำคัญ ๓ แหล่ง ได้แก่

ภาคชุมชน เป็นน้ำเสียที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันของประชาชนในชุมชน โดยมีแหล่งกำเนิดมาจาก อาคารบ้านเรือน ร้านค้าพาณิชย์กรรม ตลาดสด ร้านอาหาร สถาบันการศึกษา สถานที่ราชการ โรงแรม โรงเรียน ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น ความสกปรกในชุมชนส่วนใหญ่เป็นอินทรีย์สารที่ย่อยสลายได้ โดยกระบวนการธรรมชาติ โดยประสานการทำงานและให้องค์การจัดการน้ำเสียเป็นหน่วยงานหลักลงทุนระบบบำบัดน้ำเสียรับเดินระบบ และมีพื้นที่ทำงานทั่วประเทศ กรมควบคุมมลพิษจึงตรวจบังคับใช้กฎหมายกับอาคารประเภทต่างๆ หากกลไกทางเศรษฐศาสตร์ที่จะทำให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ในการจัดการน้ำเสีย

ภาคอุตสาหกรรม น้ำเสียที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตต่างๆ ซึ่งมีสมบัติแตกต่างกันตามประเภทของอุตสาหกรรม ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักในการกำกับดูแล บังคับ เรื่องการออกเกณฑ์การปฏิบัติส่งเสริมการนำน้ำที่บำบัดแล้วกลับมาใช้ประโยชน์

ภาคเกษตรกรรม เป็นน้ำเสียที่เกิดจากกิจกรรมทางการเกษตร เช่น น้ำเสียจากการล้างคอกสัตว์เลี้ยง เช่น คอกหมู คอกวัว เล้าไก่ น้ำเสียจากนาข้าว จากฟาร์มเลี้ยงกุ้ง เป็นต้น โดยน้ำเสียจากเกษตรกรรมส่วนใหญ่จะปนเปื้อนสารเคมี ยาฆ่าแมลง หรือปุ๋ย จึงควรดำเนินการร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจากภาคเกษตรกรรม เช่น การนำแนวปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมเข้าสู่วิถีปฏิบัติระบบ GAP โดยเฉพาะกลุ่มปศุสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ดังนั้นจึงควรมีการดำเนินงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาด้านนี้ เช่น การกำกับให้เป็นไปตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๑๑. ช่องทางการแก้ไขปัญหา โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการคุณภาพน้ำ ดังนี้

๑๑.๑ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีการกำหนดมาตรฐาน มาตรการ การกำหนดแนวทางต่างๆ การบังคับใช้กฎหมาย และการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ

๑๑.๒ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๘) ด้านที่ ๔ การจัดการคุณภาพน้ำ และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน การนำน้ำเสียกลับมาใช้ใหม่ ป้องกันและลดการเกิดน้ำเสียต้นทาง การควบคุมปริมาณการไหลของน้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศ พร้อมทั้งฟื้นฟูแม่น้ำลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีความสำคัญในทุกมิติ เพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ทั่วประเทศ โดยมีกลไกคณะกรรมการน้ำแห่งชาติ (กนช.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานมีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ รวมทั้งให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ (๖) เสนอแนะหรือมอบหมายแนวทางแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำให้มีคุณภาพและการจัดการมลพิษทางน้ำที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จึงควรมีการผลักดันการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำผ่านกลไกและช่องทางตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

๑๒. ความคาดหวังให้มีเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพน้ำ

๑๒.๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือและสนับสนุนการทำงานของ คพ. มีการบังคับใช้กฎหมายทั้งของ คพ. และหน่วยงานอื่นๆ

๑๒.๒ มีการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเพิ่มขึ้น ท้องถิ่นที่มีระบบบำบัดน้ำเสียเดินระบบอย่างต่อเนื่อง เก็บค่าบำบัดน้ำเสียรวมกับค่าน้ำประปา มีฐานข้อมูลระบบบำบัดน้ำเสียที่ครบถ้วน สมบูรณ์ และทันสมัย หน่วยงานต่างๆ และประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย

๑๒.๓ การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับมลพิษทางน้ำของแหล่งน้ำที่สำคัญและสามารถบังคับใช้ได้

๑๒.๔ กำหนดมาตรฐาน มาตรการ หลักเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการคุณภาพน้ำ

๑๓. หลักธรรมในการทำงาน ดังแสดงในรูปที่ ๒

การทำงานด้วยหลักธรรมสำหรับผู้ปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานหรือคนทำงาน คือ ผู้ที่ถูกมอบหมายให้ทำงาน จากผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา ซึ่งผู้ปฏิบัติงานหรือคนทำงานทุกคน ต่างก็ปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานด้วยกันทุกคน ดังนั้น ธรรมะที่เหมาะสมสำหรับผู้ปฏิบัติงาน คือ อิทธิบาท ๔ ซึ่งหมายถึง ธรรมแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย

๑๓.๑ ฉันทะ คือ ความรักงาน ความพอใจกับงานที่ทำอยู่

การทำงานให้ประสบความสำเร็จนั้น อันดับแรกต้องสำรวจตนเองว่า มีความชอบหรือศรัทธางานด้านใด แล้วมุ่งไปในเส้นทางนั้น จุดเริ่มต้นที่ง่าย ๆ แต่สำคัญอย่างมาก คือการมีความสุขกับงานที่ทำอยู่ และการจะมีความสุขกับงานได้นั้น ก่อนอื่นคือคุณต้องชื่นชอบในสิ่งที่ทำ และพึงพอใจกับหน้าที่ที่ได้รับ อย่างไรก็ตาม ด้วยกระบวนการทำงานที่หลากหลายไม่มีทางที่คุณจะชื่นชอบในทุกกระบวนการอย่างแน่นอน ดังนั้น ถ้าคุณพอใจที่จะทำ และมีความสุขกับงาน เชื่อว่างานที่คุณทำอยู่ต้องออกมาดีและมีประสิทธิภาพแน่นอน

๑๓.๒ วิริยะ คือ ขยันหมั่นเพียรกับงานที่มี

งานทุกอย่างจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความขยันหมั่นเพียร ยิ่งคุณขยันเท่าไรผลตอบแทนที่คุณจะได้รับก็ยิ่งมีมากเท่านั้น ที่สำคัญความขยันจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความรักในการทำงานนั้นๆ เปลี่ยนการทำงานหนักเป็นการการหมั่นฝึกฝนตนเอง ทั้งนี้ มีข้อนำสังเกตสำหรับคนทำงานร่วมกันคือ จะต้องขยันด้วยกันทั้งหัวหน้าและลูกน้อง ยิ่งผู้เป็นหัวหน้ายิ่งสำคัญมาก ถ้าหัวหน้าขยันทำงานก็จะสามารถดึงลูกน้องให้ขยันขันแข็งขึ้นด้วยเพียงเท่านี้ก็ทำให้คุณประสบความสำเร็จในการทำงานอย่างแน่นอน

๑๓.๓ จิตตะ คือ เอาใจใส่รับผิดชอบกับงานที่ทำ

จิตใจที่จดจ่อกับงานล้วนเกิดผลดีต่องานที่ทำ แสดงถึงการมีสติ ความรอบคอบและความรับผิดชอบที่จะตามมา หลายครั้งในเวลาที่คุณทำงาน อาจมีเรื่องต่างๆ มารบกวนการทำงานของ คุณ ซึ่งทำให้คุณไม่มีสมาธิในการทำงาน จิตใจฟุ้งซ่านเอาแต่คิดเรื่องอื่น เช่น ตอนทำงานนี้ ก็อาจจะพะวงว่างานนั้นจะเป็นอย่างไร หรือพอทำงานใหม่ ก็คิดว่างานเก่าที่ยังไม่เสร็จจะส่งทันไหมนะ และทุกๆ ครั้งที่มีสิ่งรบกวนเหล่านั้น ก็จะทำให้ไม่สามารถจดจ่อกับงานได้อย่างที่ควรจะเป็น และผลลัพธ์ที่ออกมาก็จะไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความรอบคอบและความใส่ใจในตัวเอง ทางแก้ก็คือตั้งสติ และมีสมาธิจดจ่อกับปัจจุบันเสมอ

๑๓.๔ วิมังสา คือ การพินิจพิเคราะห์และใช้ปัญญาตรวจสอบงาน

สิ่งหนึ่งที่ถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการทำงาน แบบที่เราไม่สามารถขาดสิ่งนี้ไปได้ นั่นคือปัญญา หรือความรู้ ความสามารถ ต่อให้เรารักในงานที่ทำอยู่ ขยันหมั่นเพียร ใจจดจ่อขนาดที่ว่าทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจให้ งานเพียงอย่างเดียว แต่หากขาดการพินิจพิเคราะห์ ไตร่ตรอง ใช้สมองคิด งานก็อาจจะผิดพลาดได้ และหลังจากที่ทำงานสำเร็จลุล่วงแล้ว ก็ควรมีการติดตามผลหลังจากนั้นเช่นกัน หากมีข้อผิดพลาดก็เรียนรู้จากสิ่งนั้น และปรับปรุงในครั้งต่อไป ให้ดีขึ้นกว่าเดิม

อีกหลักธรรมหนึ่งที่สำคัญมากนั่นก็คือ พรหมวิหาร ๔ หลักธรรมครองใจ สามารถนำมาประยุกต์ใช้สำหรับผู้ปกครอง ผู้นำ และหัวหน้างานหน่วยงานต่าง ๆ ได้ ซึ่งบุคคลเหล่านี้นอกจากจะต้องรู้หลักการดำเนินธุรกิจ และการบริหารแล้ว ทั้งยังต้องมีคุณสมบัติอื่น ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมให้เป็นเจ้านายที่มีครบทั้งความสามารถด้านงาน และด้านคน ผู้บริหารที่ดีจึงควรมีความรู้กว้างขวางและรอบด้าน เพื่อที่จะสามารถดึงหลักการที่เหมาะสม มาใช้ได้อย่างถูกที่ ถูกเวลาและถูกกับคน นอกจากนี้จะทำให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสุข ยังช่วยให้บรรยากาศในสถานที่ทำงาน ประกอบด้วย

๑. เมตตา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับความสุข

ในยามที่ลูกน้องมีความสุข หน้าที่การงานและชีวิตส่วนตัวดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เจ้านายก็ควร สนับสนุน ส่งเสริมให้พวกเขาได้มีความสุขกับชีวิตอย่างยั่งยืน คอยหมั่นสังเกตและซักถามความเป็นอยู่ของ ลูกน้อง จะทำให้พวกเขาารู้สึกว่าหัวหน้าเอาใจใส่และห่วงใยพวกเขาจากใจจริง เกิดเป็นความสัมพันธ์ที่ดีที่จะ ช่วยส่งเสริมให้การบริหารเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. กรุณา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้พ้นทุกข์

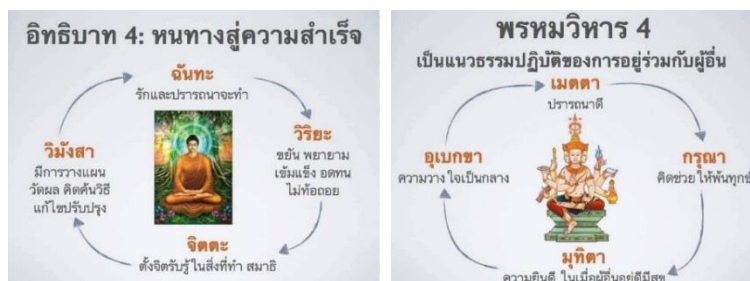
ในยามที่ลูกน้องเกิดอุปสรรค ประสบปัญหา ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาเรื่องงานหรือเรื่องส่วนตัว หัวหน้า ก็ควรควรสอบถามปัญหาและยื่นมือเข้าไปให้ความช่วยเหลือชี้แนะแนวทางแก้ไขตามความเหมาะสม เวลานี้เป็น เวลาที่คนเราต้องการการสนับสนุนมากที่สุด ซึ่งหลายครั้งสิ่งที่พวกเขาต้องการอาจเป็นแค่เพียงคำพูดที่สร้างแรงบันดาลใจหรือคำพูดที่ให้กำลังใจก็เป็นได้ สิ่งที่สำคัญคือ หัวหน้าจะต้องไม่ทอดทิ้งกันในวันที่พวกเขามีปัญหา

๓. มุทิตา คือ ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี

ในยามที่ลูกน้องประสบความสำเร็จ ทำผลงานได้ดี ได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เจ้านายก็ควร แสดงความยินดีด้วยจากใจจริง อย่างล้าว่าลูกน้องจะได้ดีขึ้นมาจนเหนือตนเอง แต่กลับควรส่งเสริมอย่างเต็มที่ และภาคภูมิใจเสียด้วยซ้ำว่าคนที่ตนเองดูแลมาตั้งแต่ต้นกำลังได้รับความก้าวหน้า เหมาะสมกับความสามารถและความทุ่มเทที่เขาให้กับองค์กร

๔. อุเบกขา คือ การรู้จักวางเฉย ทำใจเป็นกลาง ไม่ปฏิบัติเอนเอียงด้วยความรักหรือชัง

การรู้จักวางตัวเป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการบริหารงาน ไม่เอนเอียง ให้ความช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม ความหวังดีควรมีขอบเขตและตั้งอยู่บนความยุติธรรม มีหลายครั้งที่แม้หัวหน้าอาจจะเกิดความปรารถนาอยากช่วยเหลือลูกน้องในยามที่เดือดร้อน แต่หากสิ่งที่ ลูกน้องทำเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง เช่น มีการยกยอก คดโกงบริษัท ทำผิดกฎหมาย ในกรณีเช่นนี้ต่อให้เป็นลูกน้องคนสนิท ก็ไม่ควรยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือ ควรปล่อยให้เขาได้รับผลจากการกระทำไปตามที่ควรจะเป็น

รูปที่ ๒ หลักธรรมอิทธิบาท ๔ และพรหมวิหาร ๔

๑๔. Work-Life Balance ปรับสมดุลชีวิตทำงาน

ถึงแม้ว่ากรมควบคุมมลพิษจะมีงานเข้ามาเป็นจำนวนมาก แต่ว่าการใช้ชีวิตส่วนตัวก็สำคัญเช่นเดียวกัน หากบริหารเวลาไม่ได้ทำงานหนักมากเกินไปก็จะเกิดความเครียดและส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งทางกายและทางใจ พร้อมทั้งไม่มีเวลาในการใช้ชีวิตส่วนตัวกับครอบครัว เพื่อน หรือไปทำกิจกรรมอย่างอื่น เพราะฉะนั้นจะต้องมีการปรับสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัวให้ดี ตามแนวคิด Work-life Balance เพื่อลดผลกระทบจากการทำงานหนักเกินไปและการมีเวลาในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นผลดีสำหรับผู้ที่ทำงานประจำและอาชีพอิสระ

การทำงานและการใช้ชีวิตไม่จำเป็นต้องเท่ากันเสมอไป หากจุดที่ “พอดี” สำหรับตัวเองให้เจอ และจงทำงานเมื่ออยู่ในเวลางานและให้เวลากับตัวเองให้เต็มที่เมื่อหมดเวลางาน บางงานอาจไม่จำเป็นต้องสมบูรณ์แบบที่สุด แต่คุณพยายามทำให้มันเต็มที่ที่สุดก็พอแล้ว ตั้งเป้าหมายการทำกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละวันควรตั้งเป้าหมายและจัดรายการลำดับการทำงานในแต่ละวันเพื่อการจัดการเวลาได้ดีขึ้น เคารพเวลาพักผ่อนของตนเองเมื่อถึงเวลาพักผ่อนควรหยุดคิดถึงเรื่องงาน ไม่นำงานกลับมาทำที่บ้านปิดโทรศัพท์มือถือ ใช้เวลาพักผ่อนเพื่อเป็นรางวัลให้กับความอดทนและตั้งใจของตนเองในแต่ละวัน เรียนรู้ที่จะปฏิเสธและต่อรองการขอความช่วยเหลือจากหัวหน้าและเพื่อนร่วมงานเพื่อแบ่งเบาภาระงานเพื่อช่วยให้จดจ่อกับงานและผลิตงานที่มีคุณภาพได้มากขึ้น ให้เวลากับตัวเองในการทำสิ่งที่ชอบ เมื่อเราได้ทำสิ่งที่ชอบก็ทำให้เรามีความสุขและทำสิ่งนั้นได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ลองนำมาปรับใช้กับการทำงาน โดยไม่ต้องให้เวลาหรือ To-do List ต่างๆ มาเป็นข้อจำกัด ใช้เวลากับครอบครัวให้มากขึ้นการแบ่งเวลาให้กับครอบครัวหรือคนในครอบครัวจะส่งผลดีต่อความสัมพันธ์และช่วยบรรเทาความเครียดหรือความทุกข์ภายในจิตใจ จึงไม่ควรละเลยครอบครัวที่ควรให้ความสำคัญ ใส่ใจกับตนเองมากขึ้นควรแบ่งเวลาเพื่อดูแลสุขภาพตนเอง เช่น ออกกำลังกาย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ พักผ่อนให้เพียงพอ ทำกิจกรรมที่ชอบเพื่อผ่อนคลายความเครียด จะช่วยให้ร่างกายและจิตใจแข็งแรงพร้อมสำหรับการทำงานและการใช้ชีวิต

ประโยชน์ของแนวคิด Work-life Balance นั้นจะช่วยให้มีความสุขกับชีวิตมากขึ้นเนื่องจากการทำงานหนักอย่างต่อเนื่องอาจสร้างผลกระทบในหลายๆ ด้าน สุขภาพกายและสุขภาพจิตดีขึ้น มีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวที่มีคุณภาพมากขึ้นวิธีการสร้าง Work-Life Balance ดังแสดงในรูปที่ ๓

Work-Life Balance
ปรับสมดุลชีวิตทำงาน

Work-life Balance คือ แนวคิดในการมีสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว เมื่อคุณพิจารณาจากการทำงานร่วมกับ ชีวิตอิสระที่สมดุลกัน คุณก็ทำงานประจำอาชีพอิสระ

ประโยชน์

- ช่วยเพิ่มความสุขในชีวิตมากขึ้น เนื่องจากการทำงานหนักอย่างต่อเนื่อง อาจสร้างผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน
- สุขภาพกายและสุขภาพจิตดีขึ้น
- มีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวมากขึ้น

วิธีการสร้าง Work-Life Balance

- ตั้งเป้าหมายการทำกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละวัน**
ควรพิจารณาเวลาที่จะทำกิจกรรมในแต่ละวัน และจัดลำดับความสำคัญ
- เคารพเวลาพักผ่อนของตนเอง**
เมื่อถึงเวลาพักผ่อนควรหยุดคิดถึงเรื่องงาน ไม่นำงานกลับมาทำที่บ้าน ปิดโทรศัพท์มือถือ ใช้เวลาพักผ่อนเพื่อเป็นรางวัลให้กับความอดทนและตั้งใจของตนเองในแต่ละวัน
- เรียนรู้ที่จะปฏิเสธและต่อรอง**
การขอความช่วยเหลือจากหัวหน้าและเพื่อนร่วมงาน เพื่อแบ่งเบาภาระงาน
- ใช้เวลาทำกิจกรรมที่ชอบ**
การเคารพเวลาในตนเองเพื่อทำกิจกรรมที่ชอบและทำสิ่งที่อยากทำ จะช่วยบรรเทาความเครียดและช่วยให้จิตใจแจ่มใส
- ใส่ใจกับตนเองมากขึ้น**
ควรใช้เวลาเพื่อดูแลสุขภาพของตนเอง เช่น ออกกำลังกาย มีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวมากขึ้น และให้ความสำคัญกับตนเองมากขึ้น

ติดต่อ โทร. 3161 หรือ 2554 | ที่มา : อ. นเรศวิทย์ วิริยะชัยตระกูล | ภาพประกอบ : Shutterstock

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลใหม่ | www.chulalongkornhospital.go.th | Facebook: โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ | Twitter: chulalongkorn | YouTube: โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

รูปที่ ๓ แนวคิด Work-Life Balance ปรับสมดุลชีวิตทำงาน